

Ο Ελληνικός κινηματογράφος, όπως αυτός
διαμορφώνεται από τις οικονομικές, πολιτικές
και κοινωνικές συνθήκες της εποχής.
Χρονική περίοδος: 1965-1980

Εισαγωγή

- ◆ Η μεταπολίτευση φέρνει μια αναγέννηση όλων των δημιουργικών δυνάμεων του κινηματογράφου.
- ◆ Η μεγάλη παραγωγή της δεκαετίας του 60, δεν πρόκειται να επαναληφθεί. Νέοι κινηματογραφιστές καταθέτουν καινούργιες ιδέες και χαράζουν τη δική τους διαδρομή.
- ◆ Την δεκαετία 1965-'75 υπάρχει παραγωγική έκρηξη και αύξηση στον αριθμό των αιθουσών. Τα μεγέθη όμως αντιστρέφονται με την εμφάνιση της τηλεόρασης.
- ◆ Η τηλεόραση είναι νέο μέσο για την Ελλάδα και η άνοδος της μουδιάζει το κοινό που αποσύρεται σιγά σιγά από τις κινηματογραφικές αίθουσες.

Εισαγωγή (συνέχεια)

- ◆ Η τηλεόραση επίσης απορροφάει πολλούς από τους δημιουργούς του κινηματογράφου.
- ◆ Για να γίνει κατανοητή η κατάσταση πρέπει να μελετηθεί η πολιτική κατάσταση, η οικονομική στροφή σε νέες επενδυτικές δραστηριότητες, οι κοινωνικές αλλαγές (μετανάστευση) και πολιτισμικές ανακατατάξεις (από το χωριό στα αστικά κέντρα).
- ◆ Οι ταινίες της εποχής παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά των προϊόντων της μαζικής παραγωγής και καταλήγουν σε κοινοτυπίες.
- ◆ Η κινηματογραφική αίθουσα ερευνάται από την θεσμική (όροι, κανονισμοί λειτουργίας) και οικονομική της πλευρά (φορολογικές επιβαρύνσεις).

Εισαγωγή (συνέχεια)

- ◆ Η κινηματογραφική αίθουσα ερευνάται από την θεσμική (όροι, κανονισμοί λειτουργίας) και οικονομική της πλευρά (φορολογικές επιβαρύνσεις).
- ◆ Τελευταίο αντικείμενο ολοκληρωμένης διερεύνησης είναι το κοινό, για το οποίο μελετάται η ποσοτική πλευρά αλλά και η πολιτιστική συμπεριφορά.

Η εξέλιξη την περίοδο 1965-80

- ◆ Τη δεκαετία 1965-'75 έχουμε τον μεγαλύτερο αριθμό εισιτηρίων στην ιστορία ελληνικής κινηματογραφίας.
- ◆ Η συχνότητα προσέλευσης είναι πολύ υψηλότερη απ' όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και γι αυτό συντέλεσαν λόγοι κοινωνικοί και πολιτισμικοί.
- ◆ Ο κινηματογράφος αποτελεί το πλέον φθηνό και ευχάριστο μέσο ψυχαγωγίας και οι ταινίες είναι διασκεδαστικές και κατανοητές ακόμα και από αναλφάβητους.
- ◆ Η εσωτερική μετανάστευση στις συνοικίες της Αθήνας συντέλεσε στην αύξηση του κοινού και παρατηρείται πολύ μεγαλύτερος αριθμός θεατών στην Β' προβολή από ότι στην Α'.

Δεκαετία του '70

- ◆ Στον κινηματογράφο, τη δεκαετία του 1970 η μυθοπλασία συνάντησε την ιστορία προκειμένου να παρουσιαστεί το αποθαρρυντικό πορτραίτο της ελληνικής κοινωνίας μετά τον εμφύλιο και την χούντα.
- ◆ Οι πολιτικές αναταραχές και οι οικονομικές μεταπτώσεις επέφεραν την αστικοποίηση και την ερήμωση της υπαίθρου, αφού η στασιμότητα της αγροτικής οικονομίας οδήγησε πολλούς- άντρες κυρίως της εργατικής τάξης- να μεταναστεύσουν σε μεγάλα αστικά κέντρα και στο εξωτερικό.

Κατηγορίες ταινιών

- ◆ Κατά την εκτίμηση των ταινιών της εξεταζόμενης περιόδου διαπιστώνουμε την ύπαρξη δύο μεγάλων κατηγοριών:
- ◆ τα **κοινωνικά αισθηματικά** δράματα
- ◆ και τις **κωμωδίες**.
- ◆ Τις κωμωδίες τις χαρακτηρίζει η αφέλεια και η απλοϊκότητα αλλά διαθέτουν και ένα μεγάλο προσόν.
- ◆ Μια γενιά ηθοποιών που υπήρξαν πολύ καλοί κωμικοί και κατάφεραν να δημιουργήσουν τύπους ιδιαίτερα χαρακτηριστικούς για την ανθρωπιά τους, την εντιμότητά τους και την εμμονή τους σε θεσμούς όπως οικογένεια, προίκα, γειτονιά.

Κατηγορίες ταινιών (συνέχεια)

- ◆ Οι τρόποι συμπεριφοράς τους ήταν συντηρητικοί και η καθημερινότητα τους αντανakλούσε μια μίζερη ρουτινιάρικη ζωή.
- ◆ Η φτώχεια τους είχε λεβεντιά και την πάλευαν καθημερινά.

Κοινωνικό αισθηματικό δράμα '67-'75

- ◆ Το κοινωνικό αισθηματικό δράμα ανθεί την περίοδο 1967-'75 με χαμηλό επίπεδο στην ποιότητα και την αισθητική.
- ◆ Τυποποιημένα κλισέ μιας εξαθλιωμένης πραγματικότητας, η οποία μεγενθύνεται με υπεραπλουστευμένα γεγονότα για να οδηγήσει στην τελική εμφάνιση του "happy-end".
- ◆ Συσσωρευμένα προβλήματα, αξεπέραστες υπερβολές, χλιαρές συμπεριφορές και ανικανοποίητες βλέψεις οδηγούν σε λύσεις γελοίες και εξωπραγματικές.
- ◆ Υπάρχει μια διάχυτη αίσθηση μιζέριας και κακογουστιάς.
- ◆ Όλες οι καταστάσεις προέρχονται από μια μοιρολατρική αντιμετώπιση (ο ήρωας τα υπομένει ήσυχα) όπου το μόνο που καθορίζει τα γεγονότα είναι το τυχαίο.

Οι ταινίες 1965-70

- ◆ Οι ταινίες μεταξύ 1965-'70 εμφανίζουν όλα τα χαρακτηριστικά μαζικής παραγωγής τόσο σε ποσότητα όσο και σε ποιότητα.
- ◆ Οι παραγωγοί προκειμένου να κατακτήσουν πολυπληθέστερο κοινό, υπηρετούν το αμερικανικό μοντέλο μαζικής κουλτούρας, με αποκλίσεις ως προς την αρτιότητα της παραγωγής.
- ◆ Ο κύριος άξονας που στηρίζει το στερεότυπο και κοινότυπο μοντέλο είναι η αυταπάτη της ψυχαγωγίας που απαλλάσσει το θεατή από προβληματισμούς και ενεργητική συμμετοχή.
- ◆ Η φυγή από την πραγματικότητα δεν είναι τίποτε άλλο από τον καταιγισμό εικόνων και εντυπώσεων που καταλήγουν σε μια αλλοτριωμένη και ομοιόμορφη αντίληψη για τα δρώμενα.

Η περίοδος της δικτατορίας

- ◆ Το 1967 με την επιβολή της δικτατορίας όλες οι προσπάθειες προσωπικής έκφρασης αποκλείονται.
- ◆ Οι μόνες μεγάλες παραγωγές που γίνονται αυτή τη περίοδο είναι του παραγωγού Τζέημς Πάρις που έχουν ιστορικά, πολεμικά, πατριωτικά θέματα και έχουν την αμέριστη συμπαράσταση της χούντας των συνταγματαρχών.
- ◆ Όμως 2 ταινίες του Θόδωρου Αγγελόπουλου, ή Αναπαράσταση (1970), οι Μέρρες του '36 (1972), και η Ευδοκία (1971) του Αλέξη Δαμιανού, δείχνουν από τότε, ότι ο ελληνικός κινηματογράφος έχει πολύ μέλλον.

Η περίοδος της δικτατορίας (συνέχεια)

- ◆ Ένα άλλο χαρακτηριστικό της περιόδου της επταετίας είναι η μεγάλη προσέλευση κοινού σε ταινίες που πρωταγωνιστούν συγκεκριμένοι ηθοποιοί όπως: Βουγιουκλάκη, Βέγγος, Κούρκουλος, Ξανθόπουλος,

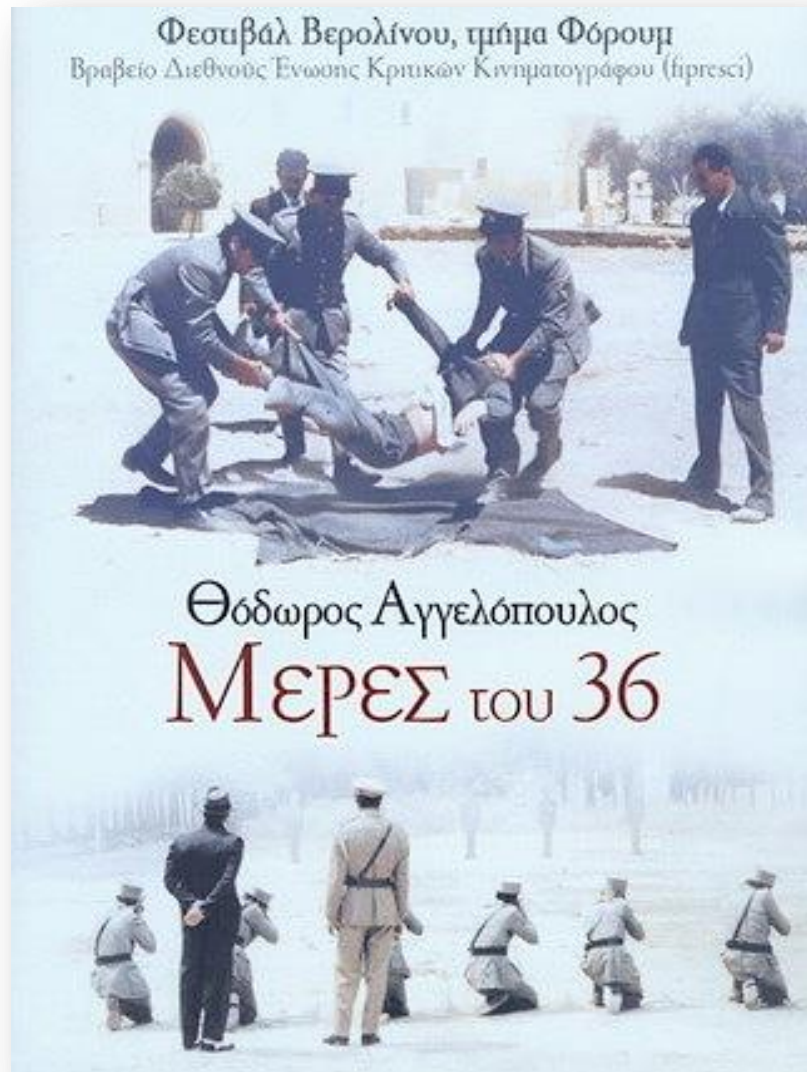
Ταινίες της εποχής (συνέχεια)

- ◆ Θου-Βου Φαλακρός Πράκτωρ
Επιχείρηση Γης Μαδιάμ (1969)
με τον Θανάση Βέγγο είναι μια χαρακτηριστική ταινία της εποχής
- ◆ Ορατότης Μηδέν (1970) είναι μια χαρακτηριστική ταινία της εποχής με τον Νίκο Κούρκουλο
- ◆ Η Οδύσσεια ενός ξεριζωμένου, με τον Νίκο Ξανθόπουλο (1969) είναι μια άλλη χαρακτηριστική δραματική ταινία της εποχής.

Ταινίες της εποχής (συνέχεια)

- ◆ Οι Μέρες του '36 (1972), ταινία του **Θόδωρου Αγγελόπουλου** (Βραβείο σκηνοθεσίας και φωτογραφίας στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, Βραβείο Διεθνούς Ένωσης Κριτικών Κινηματογράφου (Fipresci) στο Φόρουμ του Βερολίνου), αναφερόταν στις μέρες, που προετοίμασαν την δικτατορία του Μεταξά.

Ταινίες της εποχής (συνέχεια)

- Η ταινία ταινία του Θόδωρου Αγγελόπουλου Αναπαράσταση, γυρίστηκε το 1970 και για τους περισσότερους κριτικούς οριοθετεί την έναρξη του κινήματος του Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου.

Ταινίες της εποχής (συνέχεια)

- ◆ Η Ευδοκία (1971), ταινία του **Αλέξη Δαμιανού**, κέρδισε βραβείο α' γυναικείου ρόλου στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης έγινε γνωστή για το μουσικό θέμα της, ένα ζειμπέκικο που έγραψε ο Μάνος Λοΐζος.

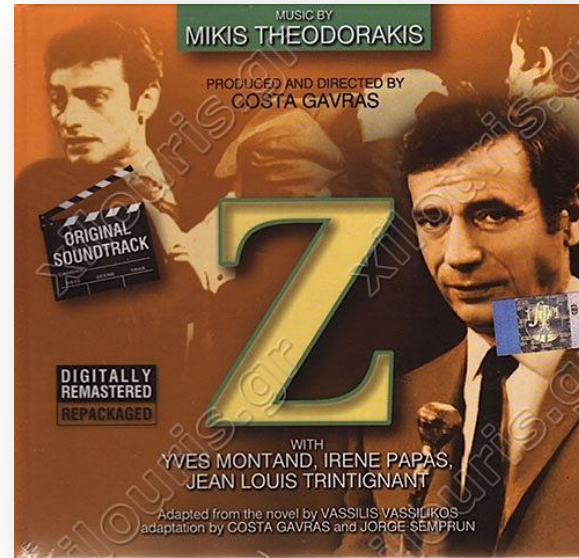

Ο φόβος της λογοκρισίας και τα νέα ρεύματα

- ◆ Ο φόβος της λογοκρισίας μεγάλωνε την κοινοτυπία στο ύφος και στο λόγο.
- ◆ Χαρακτηριστικό είναι ο εκπατρισμός ενός μεγάλου αριθμού καλλιτεχνών δημιουργών, οι οποίοι δεν ήθελαν να αποδεχτούν τη μειωτική επιβολή της σιωπής.
- ◆ Αυτό όμως είχε και μια θετική συνέπεια γιατί συνέπεσε με το ξέσπασμα στη Γαλλία του Μάη του 68.
- ◆ Νέα ρεύματα και τάσεις δημιουργήθηκαν και αισθητικά και θεωρητικά ζητήματα ανασκευάστηκαν.
- ◆ Στους Έλληνες καλλιτέχνες έδωσε τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν ταινίες, να συνεργαστούν με συναδέλφους Ευρωπαίους και να προβληματιστούν σε καλλιτεχνικά και φιλοσοφικά θέματα.

Ταινίες της εποχής

- ◆ Η ταινία **Z** είναι ο τίτλος ταινίας του Κώστα Γαβρά (1969), που γυρίστηκε όμως στην Γαλλία, με θέμα τη δολοφονία του αριστερού βουλευτή της ΕΔΑ Γρηγόρη Λαμπράκη είναι μια χαρακτηριστική ταινία της εποχής. Η ταινία κέρδισε βραβεία Όσκαρ και Χρυσών Σφαιρών αντίστοιχα καλύτερης ξενόγλωσσης ταινίας.

Από τον "ΠΕΚ" στον "ΝΕΚ"

- ◆ Η δεκαετία του 1970 ήταν μια περίοδος προσαρμογής για την ελληνική κοινωνία (Απριλιανή Δικτατορία, απώλεια της μισής Κύπρου, οικονομική δυσχέρεια).
- ◆ Ο Νέος Ελληνικός Κινηματογράφος (ΝΕΚ) ωρίμασε σε αυτό το κλίμα, ενώ ο Παλιός Ελληνικός Κινηματογράφος (ΠΕΚ) παρουσίασε τη μεγαλύτερη κάμψη από την εποχή εμφάνισής του.
- ◆ Το κλείσιμο αυτή της δεκαετίας, σφραγίζεται το 1977 με το κύκνειο άσμα της Θρυλικής «Φίνος Φίλμς» και την ταινία **Ο κυρ Γιώργης εκπαιδεύεται** η οποία αποτελεί στην ουσία και την ταφόπλακα του κλασικού ελληνικού κινηματογράφου που άνθισε την δεκαετία του 60.

Βασικές Διαφορές Μεταξύ "ΠΕΚ" στον "ΝΕΚ"

Οι βασικές διαφορές που παρουσιάζονται στον **Νέο Ελληνικό Κινηματογράφο** σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο και τον **Παλιό Ελληνικό Κινηματογράφο** εστιάζονται:

- ◆ στον τρόπο παραγωγής των ταινιών,
- ◆ στη γλώσσα,
- ◆ στο κοινό που παρακολουθεί τις ταινίες, αλλά και
- ◆ στα θέματα και στα είδη που επιλέγουν οι σκηνοθέτες.

Οι πρώτες αλλαγές του Ελληνικού κινηματογράφου

- ◆ Από το 1973 και μετά οι αλλαγές στην παραγωγή και στη θεματολογία του Ελληνικού Κινηματογράφου γίνονται όλο και περισσότερο ξεκάθαρες με την παραγωγή ανεξάρτητων παραγωγών σκηνοθετών.
- ◆ Οι νέοι όροι επιβάλουν φτηνότερο κόστος παραγωγής, ελευθερία στην επιλογή του θέματος και το χειρισμό του.
- ◆ Στόχος είναι η διαδικασία και η αναζήτηση, σε επίπεδο αφηγηματικό και νοηματικό, να οδηγήσει σε αποτέλεσμα καλλιτεχνικό άσχετα με την ευρεία ή μη αποδοχή του από το κοινό.
- ◆ Ο «Μεγάλος Ερωτικός» του Βούλγαρη, «Λάβετε Θέσεις» του Μαραγκού είναι αντιπροσωπευτικές ταινίες του είδους.

Οι πρώτες αλλαγές του Ελληνικού κινηματογράφου (συνέχεια)

- ◆ Το 1974 οι ταινίες από ανεξάρτητους παραγωγούς είναι ακόμα πιο πολλές.
- ◆ Με την πτώση της δικτατορίας οι σκηνοθέτες διαλέγουν την αμεσότητα του ντοκιμαντέρ για να ανιχνεύσουν πραγματικότητες σκληρές και συγκρούσεις της ελληνικής υπαίθρου.
- ◆ Δεν αποκρύπτονται οι αιτίες και τα αποτελέσματα, πράγμα που απαιτεί συμμετοχή και κρίση από το θεατή.
- ◆ Τα Μέγαρα του Σάκη Μανιάτη, ο Γάζωρος Σερρών του Τάκη Χατζόπουλου είναι ταινίες/ντοκιμαντέρ της εποχής.

Οι πρώτες αλλαγές του Ελληνικού κινηματογράφου: Ταινίες

◆ Η ταινία Λάβατε
Θέσεις (1973) είναι η
πρώτη ταινία μεγάλου
μήκους του Θόδωρου
Μαραγκού και
αντιπροσωπευτική της
εποχής.

Η ταινία έλαβε βραβείο καλύτερης ταινίας 1973,
βραβείο καλύτερης φωτογραφίας, βραβείο
καλύτερου ηθοποιού στον Βαγγέλη Καζάν και
βραβείο πρωτοεμφανιζόμενου σκηνοθέτη, στο
Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης 1973.

Αναδρομή

- ◆ Το 1974, με την πτώση της δικτατορίας, η ρήξη ανάμεσα εμπορικού κινηματογράφου από τη μια και ανεξάρτητου από την άλλη σε όλα τα επίπεδα (ιδεολογικό, αισθητικό και συνθηκών παραγωγής) είναι οριστική.
- ◆ Η μεταπολίτευση φέρνει μια αναγέννηση όλων των δημιουργικών δυνάμεων του κινηματογράφου.
- ◆ Η νέα γενιά δημιουργών με το έργο της παρουσιάζει μια σειρά απο αιτήματα:
 - Αίτημα εκφραστικής αυτονομίας
 - Αίτημα ελληνικότητας
 - Αίτημα πολιτικότητας,πού συνοψίζονται τελικά στην ανάγκη ανίχνευσης και προσδιορισμού μιας ταυτότητας πού έχει στερηθεί αυτός ο τόπος μέσα από τις λογής ανακοπές ή επεμβάσεις (εμφύλιος και επιπτώσεις του - δικτατορία).

Αναδρομή (συνέχεια)

- ◆ Αυτοί οι κινηματογραφιστές αγνοούν τις προδιαγραφές και προχωρούν σε μια αντιηρωική και έξω από κάθε ωραιοποίηση παρουσίαση της σκληρής ελληνικής πραγματικότητας.
- ◆ Η στροφή προς:
 - τη μελέτη της πρόσφατης ελληνικής Ιστορίας (Αγγελόπουλος) ,
 - ο πειραματικός κινηματογράφος πού λειτουργεί περιθωριακά (Σφήκας),
 - η ποιητική αλληγορία (Παναγιωτόπουλος) ,
 - η κριτική ηθογραφία (Βούλγαρης),είναι τα βασικά είδη πού κυριαρχούν στον Νέο Ελληνικό Κινηματογράφο.

Ταινίες της εποχής

- ◆ Το 1975 σημαδεύεται από την ταινία που αποτελεί τομή για την παγκόσμια κινηματογραφία, το Θίασο του Θ. Αγγελόπουλου όπου με αφορμή το μύθο των Ατρείδων παρουσιάζει τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία. Η ταινία έλαβε πολλά βραβεία και διακρίσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Ταινίες της εποχής (συνέχεια)

- ◆ Η ταινία **Ευριδίκη**, του Νίκου Νικολαΐδη (1975), αναφέρεται σε μια κοπέλα που ζει φυλακισμένη σ' ένα σπίτι - Άδη - σε μια χώρα με δικτατορικό καθεστώς.. Ένας αγαπημένος, χαμένος από χρόνια - Ορφέας - επικοινωνεί μαζί της και ζητάει να την ξαναδεί.
Η Ευριδίκη τον δέχεται με την ελπίδα πως κάτι θ' αλλάξει, αλλά και με φόβο για οτιδήποτε καινούργιο θα φανεί.

Η μετά δικτατορία εποχή

Ταινίες της εποχής (συνέχεια)

- ◆ Η ταινία Ο Θανάσης στην χώρα της σφαλιάρας, σε σκηνοθεσία Ντίνου Κατσουρίδη και Πάνου Γλυκοφρύδη (1976) είναι μια πικρόγλυκη κωμωδία με θέμα την ιστορία ενός απλού ανθρώπου που προσπαθεί να επιβιώσει μέσα από φοβερά πολιτικά γεγονότα.

Ταινίες της εποχής (συνέχεια)

- ◆ Η ταινία Οι Τεμπέληδες της Εύφορης Κοιλιάδας, σε σκηνοθεσία Νίκου Παναγιωτόπουλου (1978) έξω από τα καθιερωμένα εκείνης της εποχής που προκάλεσε, σατιρική ολιγωρία της οκνηρίας και της αστικής τάξης. Η ταινία κέρδισε 1^ο βραβείο στο Φεστιβάλ Λοκάρνο και δεύτερο βραβείο στο Φεστιβάλ του Σικάγο.

Ταινίες της εποχής (συνέχεια)

- ◆ Η ταινία Παραγγελιά, σε σκηνοθεσία και σενάριο του Παύλου Τάσιου (1980) βασίζεται στην αληθινή ιστορία του Νίκου Κοεμτζή, ο οποίος μετά το επεισόδιο που προκάλεσε σε ένα λαϊκό κέντρο διασκέδασης, το 1973, έγινε γνωστός σαν ο αντιπροσωπευτικός θερμόαιμος, λαϊκός ήρωας που συγκρούεται με το κατεστημένο.

Κλείνοντας...

- ◆ Η δεκαετία του 80 μπαίνει με την κυριαρχία του βίντεο. Η μεγαλύτερη παραγωγή σε βιντεοταινίες με πολύ κακής ποιότητας υλικό γίνεται αυτή τη περίοδο.
- ◆ Οι κινηματογράφοι ο ένας μετά τον άλλο γίνονται σούπερ μάρκετ.
- ◆ Το σινεμά μοιάζει να περνάει μια περίοδο νάρκης.
- ◆ Παρόλα αυτά δεν είναι λίγοι οι δημιουργοί που επιμένουν και καταφέρνουν να ξανά βραβευτεί το ελληνικό σινεμά στο εξωτερικό, να ξαναφέρει το κοινό στις αίθουσες.
- ◆ Η μετά '80 εποχή σημαδεύεται από την είσοδο νέων δημιουργών στο χώρο του κινηματογράφου, που του ξανάδωσαν την φρεσκάδα που του έλειπε.
- ◆ Μαζί με τους κορυφαίους δημιουργούς που αποτελούν σταθερές αξίες έκαναν το κοινό να ξανά αγαπήσει το σινεμά, ελπίζοντας σε ένα λαμπρό μέλλον.....

Τέλος της παρουσίασης